

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1.70 кор.

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Подвійне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. І. п. Домбровського (Хорундія). Експедиція місцова в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламації неопечатаї вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Болгарско-турецке порозумінє.

(X) Хоч події на далекім Сході звернули на себе майже всю увагу політичного світа, всеж таки ближше нам положений Схід не перестає бути предметом політичних обговорів, позаяк тамошні події впливають безпосередно на інтереси нашої монархії. Македонська справа з наближенем кождочасної весни викликувала тривогу у сусідних держав, а мимо піднятих з почину Австро-Угорщини і Росії реформ можна було і сего року сподівати ся немилых подій, особливо з огляду на невизначене становище Болгарії. Тимчасом від кількох тижнів вели ся пересправи між Туреччиною і Болгарією, а сими днями телеграфічні вісти з Царгороду і з Софії подали готовий вислід турецько-болгарского порозуміння. Саме перед нашим Великоднем підписали се порозумінє представник Порту і болгарський агент, так що нині можна говорити про се порозумінє яко про довершену подію.

Останніми часами справді почало на Балкані втихомирювати ся і можна сподівати ся, що македонська справа прибере зовсім мирний оборот. Довершене перед великоднем порозумінє поміж султаном а болгарским князем є дальшим успіхом в тім напрямі і вказує на те, що македонська справа вийшла на мирну дорогу. Всеж таки не можна заманювати ся рожевими надіями. Передовсім треба виждати, чи зобовязання, які на себе прийняв з одного боку султан а з другого болгарський князь, будуть додержані. Македонського питання не можна відділити від Македонців, а сі не входили в ніяке порозумінє і не прикладали своєї руки до порозуміння турецько-болгарского. Задля того не можна приписувати турецько-болгарскому порозуміню вельми важного значіння і висновувати із сего далекосяглих політичних послідовностей. Головні точки турецько-болгарского порозуміння зібрані в параграфах, одначе нема поруки, чи всі ті постанови і зобовязання будуть дійсно виконані і вийдуть в житє. Все те є вельми гарні обіцянки, однак не можна забувати, що сі обіцянки поробили Туреччина і Болгарія, а ми мали вже нераз докази, що найкраспі обіцянки обидвох сих держав оставали на папері. Болгарія зобовязала ся спинити творенє революційних комітетів звернених против Туреччини і заборонити перемичуване вибухових матеріалів. Султан знов із свого боку прирік не лише дати повну амністію, але навіть уділити підмог повертаючим втікачам, що потерпіли наслідком ворохобні, має також зречи ся самовільних розпорядків, котрі причинили ся до спинення всего торгового обороту з Болгарією. Се є такі загальні постанови, що одна і друга сторона може найти тут тисячні викрути. На тій ворохобній області при всіх тих обіцянках остає ще багато свободи навіть розпочаті уручженя переводити з дотеперішню пильністю.

Турецько-болгарске порозумінє можна

отже вважати певного рода поправою грізних відносин давніших, одначе не можна сего назвати порішенням самої справи, так що можливість оружної розбіжки не є ще зовсім виключена.

Учім ся від других!

Є на милію від Ланьцуга село Альбігова. З зелени левад, лугів та городів відбивають червоні, дахівкою кроти дахи і білі, муровані стіни. Пригляньмо ся, які там порядки — після оповіданя Czasy — для порівняня з нашими селами. Сі порядки є ділом тамошнього сьвященіка кс. Т., який побіч духовної опіки в костелі, звернув свою діяльність на господарско сьвітльну почву і своєю ініціативою, порадою, а навіть власними средствами допоміг тому селу до сьвітлого розвою і добробуту.

Кс. Т. зачав від костела. І удало ся єму довести люд до того, що як найкраща будова сьвятині, гарнійшої і більшої від давнійшої, станула за кілька літ ділом єго мрій. В наслідок запалу населеня для справи, розбудженого сьвященником, костел станув о цілі роки скорше (без крейдара призначив від костелів), чим проєктовано з початку. І який костел! Громада числить 350 нумерів, однак костела, як твору штуки, не повстидало би ся жадне місто.

Від костела перейшов кс. Т. до господарскої праці. Власним коштом вислав за границю убогого, спосібного хлопця на образованє в кошкаретві, наложивши на него обовязок, щоби по повороті був управителем і учителем кошкарского заведеня. Заведенє основано, вихованець повернув і має нині кошкарську школу, в якій число учеників є знатно більше, чим в краєвих школах. В яєних, добре перевітрюваних комнатах працюють сі хлопці зручно і весело. Не здають сти єндів, але з самого початку працюють самі на себе. В перших двох роках кс. Т. мусів інвестувати і докладати. Нині вже заведене удержує ся само. Дешевою і добре зорганізованою продукцією бе навіть рудничкі виробы. Працює переважно на експорт до Відня, а в послідних часах з поводженем (за посередництвом краєного промислового союзу) піднято пробу безпосередного експорту до Англії. Ріжнородність виробів знатна; велика є правдоподібність, що нераз на острові Вігт, чи в Бланкенберге будемо любо мріти в надбережній будці, плетеній в Альбігові. Річний оборот доходить до 15.000 К. Потреба розширеня заведеня стає чимраз наглішою. Треба буде навї, коли початки з найменшого таку сильну створили підставу для будучого розвою, перенести підприємство на капіталістичний ґрунт через завязанє спілки в тій цілі. Відомо, якою важною для нашого краю є kwestія управи лозини на кошкарскі виробы і як трудно при теперішній системі господарованя селян, наклонити їх до сеї культури на більшу скалю. Кс. Т. взяв ся до того своїм звичайним способом; управляє нині лозину на двох моргах парохіальних ґрунтів і осягає з морга по 75 зр. на чисто!

Другою креацією кс. Т. є спілкова молочарня, яка ествує від двох літ. Скількість перетвору на масло постійно підносять ся. Тепер в літних місяцях доходить до тисячи літрів молока денно (= близько 40 кг. масла), а чо

звини половину доставляють селяни-спільники, а другу половину фільварок ґр. Потоцкого. Вже нині стало видним на скількість і на якість піднесене хову товару, викликане ествованем молочарні. По відділеню масла в центрифугі, худе молоко селяни забирають назад. З часом розвічне ся розвій хову безрог. До тепер в зимі громада майже не мала молока; нині відносини під тим зглядом чимраз поправляють ся, бо селяни, маючи на місци заповнений добрий збут на молоко, починають дбати о приготованє відповідного корму для коров на зиму. Молочарня, подібно як кошкарня є підприємством переважно експортним. Цілий продукт — крім дрібних скількостей, продаваних в короткій дорозі в краю — забирає віденський ґросіст за яєстийну ціну. Посилки ідуть в зимових місяцях раз на тиждень, пізнійше два і три рази на тиждень.

Каса Райфайзена, основана кс. Т. перед двома роками, має 25.000 вкладок, від яких платить 4½%. З сего розпорочених є лиш кільканайцять тисяч на 6% без жадних додатків на кошти адміністрації і інших видеркафів (якими відзначає ся багато наших провінціоанальних інституцій кредитових). Близько 10000 К лежить в краєвим банку. Отже змісел до падженя є далеко більший, чим «народовий» наклін робити довги. Кредит є виключно продуктивний; позички по кількисот злр. ідуть на управильненє земельної власности, отже на докупно ґрунтів, на силату співспадковців, на посаги і відправи для дітей, на будову домів і господарских будинків, на помноженє інвентаря і т. д. Позички є тільки скрипові, тільки оперті на поручі двох господарів, з виключенем гіпотечного забезпеченя, найвише на чотири роки, по правилу на рік до два. Залеглостий нема майже жадних; потреба підняти судових кроків не зайшла дотепер ані разу. Дирекційні і надзорчі функції є безплатні. Винагородженє (100 К річно) побирає тільки касиєр. Господарским чинником, який в високій степені улекшує робленє оцадностий і скору а легку сплату позичок та справляє, що сума оцадностий так знатно перевищує суму позичок, є зарібкова еміґрація на кілька літ до Америки, яка що року приносить до села знатну готівку. Та сама еміґрація достарчує що року людий господарско ліпше виучених, культурально піднесених, більше спосібних і до раціональної господарки на власнім і до асоціаційної праці. Находимо тут житєве підирте тези, що заробкова еміґрація до Америки є найкориснійшою з трех форм еміґрації з нашого краю: постійної до Америки і заробкової до Німеччини.

В ході є утворенє водної спілки для здренованя майже цілого простору піль, належачих до мешканців Альбігової. З тим лучить ся основанє спільної дахівкарні, що знов приспішить доконуючу ся вже тепер в селі зміну ґонтових дахів і стріх на дахівкові дахи. Глина вже розсліджена і призвана відповідною.

В послідних часах взяв ся кс. Т. до викоріненя пиянства. Вправді він осягнув в тім напрямі вже давнійше знатні висліди, а то через заступленє горівки і пива легкими овочевими винами. Сам навчив ся виробляти їх; на малу скалю підняв проба і на пробу цуствив свій продукт межі людий, продаючи фляшку по 12 зр. Коли селяни засмакували в тім, продукція прибирає чимраз більші розміри і покине дотеперішній свій примітивний спосіб. Овочеві вина бу-

дуть виробляти ся до спілки і фабрично. Тут найде ся збут для плодів занедбаной дотелері і здичилої управи овочевих дерев.

Альбігова, єї розвій, єї підприємства і заведеня, може служити за одну велику школу елементарного господарского зміслу. Се признав і повітовий виділ, бо як-раз до сеї місцевости переніс повітову школу для господиць. А ще одної важної річи можна в Альбіговій довідати ся від кс. Т.: ото, що мимо недостатків, на які недомагає наша адміністрація, є можливо при горожанськїм почутю, зрозуміно річи, ширших горизонтів і добрій волі таке поступованє політичних і податкових властей, котре не стає запорою всякого розвою, але противно, сповняє дійсну ціль державної адміністрації, яким є підпиранє житя, а не утруднюванє єго. Очевидно — в нашій устрою, в наших условинах менше може розвондати ся о позитивну, підпирачу діяльність властей, як о зредукованє нецотрібних формальностей і виключенє шикан. Одвак як багато вже то само значить, всі знають. Як се робить ся, як доходить ся до такої негативної опіки, міг би на відносинах Альбігової до дотичних властей навчити ся не один з наших урядників з великим пожитком для краю.

Коли се читаємо, приходить нам на думку, що справді у нас за мало ініціативи і працьовитости у підпираню економічно-господарских підприємств, але не менше стає ясно, що в наших знов обетавинах не можемо числити навіть на сю негативну опіку політичних і податкових властей, яка допомогла Альбіговій до єї розвою.

Япаньско-росийска війна.

Голоси про катастрофу.

Нещастє в „Петропавловскім“ визвало навіть у найзавзятіших єї неприхильників слова співчутя і жалю. Так розміри як і обставини сего нещастя стоять майже одиноко в історії. За несповна дві мінуты потонув велит і покрив собою пів полку людей, бо залоза чыслила коло 900 моряків. Ось як пише Fremdenblatt: Один удар і великанський „Петропавловск“ розлетів ся на скалки і сотні людей провали в челюсть. Коли вже сама про себе ся вістка зворушує чутє страху і співчутя, то до него прибуває ще і співчутє для російської нації, бо она не лише стратила заступ хоробрих вояків і воєнний корабель першого степеня, але також чоловіка, на якого цар, маринарка і цілий край покладали найбільші надії. Адмірал Макаров вже самою своєю присутністю в Порт-Артурі вдихнув виспий степенє довіря в свої сили, він був повний підприємчивого духа, відваги і діяльности та від першого дня наповнив флоту жаждою бою. Впливом своєї личности він немов надслужив ескадрі, якій проводив, те, що не доставало їй

на числі і навіть ворог признавав, що він дає їм багато до роботи. А тепер постиг єго в окруженю цілого свого штабу і разом з ним наглий кінець; перетята сьвітла дорога слави, по якій ішов, знищена сила, по якій Росія надіяла ся найвишних діл. Можемо оцінити вражінє, яке викликала ся Йозова вістка в європейській державі; розпука, жаль і смуток вгорнуть уми; будуть оплакувати погібшого героя, якому не було суджено здобути воєнної слави, який на посвяту нїс ціле своє житє і діяльність від дитинства, та будуть оплакувати єго товаришів, між якими багато було видних талантів, а які разом з ним всі шрнули у безмірній морській гріб. А там болочійше відчувають певно сю страту, що адмірал і єго хоробрі товариші не впали в битві, а стали жертвою лихого припадку. Смерть в борбі є чимсь доконечним і має в собі ватолкованє в конечности; смерть через припадок, який повів корабель почерез міну — се вже люкесом нещастя“.

Нові вісти.

Намісник Алексєєв надіслав вчера до царя слїдуючу депешу: „Допошу Вашій Царській Милости, що нині (в пятницю) рано о год. чверть на 10. до полудня, япаньска флота подїлена на дві дивізії, острілювала форти Порт Артура і місто Непривтєль дає 185 стрілів. Наша ескадра відповідала на стріли, підверта „Побєдою“ і надбережними фортами. Пятьох наших вояків на суші рамено. На морю ми не мали жадних єтрат в людях, ані шкоди на кораблях. На побережю убито 7 Китайців, а ранених є 3. — З подробиць катастрофи „Петропавловска“ доносить вел. кн. Борис, брат раненого Кирила, що бачив з берега вибух і потопенє, яке трвало найвише дві мінуты. — Цар на сю страшну вістку мав заляти ся сльозами. — Телеграма Куропаткина з Ляояну до вел. кн. Володимира донесла вчера: „Що йно я розмовляв з вел. кн. Кирилом і забавив довший час у него. Ваш сян приходить скоро до себе по дізнаних потрясенях. Слїди опаренє в протягу одного тижня зникнуть. Ноги поранені, однак вел. кн. прийняв мене стоячи і зов. їм без труду порушав ся. По кількох днях і єї рани з опареня загоять ся. Вел. кн. добре настроєний“. — Телеграма донесла також, що славний маляр Василь Верещагін згинув при вибуху „Петропавловска“, а урядові телеграми з Петербурга потвердили вість про смерть славного маляря. — З япаньскої сторони доносить, що потонувшого „Варяга“ підвесено до гори і небагом він буде направлений, а тоді своєю вартостю скомпензує Япанцям всі затоплені до тепер брандери під Порт Артуром.

НОВИНИ.

— Календар. В неділю: руско-кат. Йосифа пр., Пл.; рим. кат. Рудольфа еп. — В понеділок: руско-кат. Теодула; рим. кат. Апольонія. —

Ві в торник: руско-кат. Евтихія; рим. кат. Емми вдов.

— „Нива“ якої зміст подаємо на иншій місци закидає „Русланови“, що допись станиславського кореспондента в ч. 42. і 43. обкидає станиславську консисторію болотом від ніг до голви. Чи редакція „Руслана“, поміщаючи такі дописи, не підковує, проти своєї волі, повагу церкви, а тим самим і віру? — питає „Нива“, але майже на тій самій стороні нише про ту саму консисторію з нагоди залучаньскої скизми ось що: „Скажемо отверто й щиро, не думаючи сям нікого обиджати: причиною сею (переходи Залучан на православє) — се загадочне поступованє станиславської консисторії. Коли вже нового пароха не виушего в село, коли Залучє заройлось багнетами, коли відтак не раз і не два грожено переходом на православє (а грозьба по причині близького сусідства з православною Буковиною можлива до здійсненя), то на те все консисторія ні чичирк! Чи легковажила справу, чи бояла ся? Знаємо тільки, що консисторія сею своєю мовчанкою вправляла прямо кожного в подив. Як можна було, чули ми від неодного поважного священника, так легковажити цілу справу? Чому не показав ся хто в селі з крилошан? Кілька розважних слів настоятеля єпархії було би повело цілу справу иншою дорогою. Але сего не зроблено. — Отже видко діло, хто підковує віру, а тим самим і церкву, не кажучи вже нічо про повагу єї органів; а колиб „Нива“ була мала так довго до діла з тою консисторією, як станиславська єпархія і наші дописувателі — виключно зі священничих кругів — то і у неї не стало-б терпачу писати так загально і з обвиняками, як тепер се чинить. До мідяного чола треба добре застукати!..

— Для Львовян. Завтра в неділю 17. с. м. о 6. год. вечером відбуде ся в комнатах „Рускої Бєсїди“ (Ринок ч. 10) II часть (конець) викладу проф. д-ра Івана Копача про Кант. Просить ся о як найчисленнійшу участь. Вступ вільний. Добровільні датки на будову руского театру приймає з подякою Виділ Товариства ім. Котляревского.

— Станиславська „Руска Бєсїда“ уряджує в неділю дня 24. цвітня 1904. в своїх комнатах (площа Франц Йосифа ч. 4, I поверх) спільне сьвяченє, на котре запрошує так доокресну як місцеву інтелігенцію. Початок о год. 8. вечер. Потім відбудуть ся танці. Вступ від осіб 1 К 50 с. — Виділ.

— В Ланах, камєнецкого повіта, відбуде ся 17. с. м. заходом читальні „Просьвити“ аматорське представлєнє „Сельскі аристократи 40 літ“, образ з сільского житя зі сьвітами. Ціни місць: 60, 30 і 20 с.

— Доловняючі вибори до сойму наслідком зложєня мандатів 10 рускими послами мають відбути ся р. половині червня с. р.

— Зарібки в Прусах. „Діло“ пише: Роботи в Прусах вже розпочали ся і роботу дістануть всі, котрі зголосять ся, лише аби в кожній партії було тільки бабів і дівчат, кілько є мужин. Кожда партія робтників, зложена по половині з мужин а по половині з жінок, дістане контракт і може їхати кожної хвилі.

— Страйк а наслідком єго нові випси учеників V кл. рускої гімназії у Львові покінчили ся неприятєм двох учеників (Кулицкого і Штебля). Перший з них був причиною страйку, а другий не послухав директора, аби остав в класі.

— 3 Гусятинщини пишуть нам: Дня 20. марця с. р. відбули ся в Товстєвнїкїм перші загальні

Др. Андрій Чайковскій.

Із степеня на степень.

(Дальше).

Баєрскій кликав її, та вона ніби-то не чула. Він схопив ся за нею бічи і стягнув з стола скатєрт а з нею усю посуду, котра і розбила ся об поміст. Счинив ся галас і до комнаты вбігло аж двох кельнерів... Баєрскій нічого не змішав ся, казав все упорядкувати і поставити усе на ново і лиш проговорив байдужно, указуючи ногою на поміст: вставити в рахунок! Він очевидячки хотів угостити мене по паєнськи.

Та мені і не в голові було дати сподити ся, тим більше, що я пополудни мав йти до служби...

Баєрскій смоктав грубе цигаро і дивив ся на мене блискучими від підною очима.

— Коли дивлюсь на вас, на ваш комісний муєдир, то мені аж сьмішно робить ся і зараз нагадує колишнє. Гей, гей, кілько то можна було зробити за сей час, а мене ганяли на екєцирку. Гей, гей, такий талант так поневірати... Невзнать, чи моя мати бачить мене тепер за „огилі?.. Вона була також артистка, та яка! Я

правда, не видів її на сцені, бо батько мій був майором і не винадало (дурні упередженя!) їй виступати, але вона була Італіяною і можу собі представити, з якою вервою вона грала — Боже!

Баєрскій став наче сонний, очи зайшли якоюсь мракою. Цигаро гасло що хвиля. Він його ссав і що хвиля запалював, немогучи влучити сїрником, куда треба. Говорив без звязи. Більше охав, чим говорив, як чоловік відштитий. До паних людей я не маю сямнати. Ситуация ставала для мене нудною і я ждав на хвилю, колиб розпрацати ся...

— Ходіть вже, кажу, я бодай мушу спішити ся, бо йду до служби...

— А я немаю чога спішити ся, у мене нема служби. Я свобідний і свій пан... Кельнер, портеру і цигарів!.. Жаль мені вас всіх коміс-кнопфів!.. Які ви сьмішні в вашій комісній шкурі!.. Хе хе хе! Знаєте що? Коли вислужите, то зголосіть ся до мене. Під мою рукою ви зайдете високо, ви, здасть ся, також не без таланту... артистичного.

— Добре, добре, об тим треба подумати.

— Думайте, думайте, ви всі без ініціативи...

Що тут думати довго?

— Та годі, я ще в війску...

— Ну, ну, хочете йти, то йдіть, а я не йду,

бо мені ніхто не має до розказу. Позвольте ще скляночку — сьвіжа фляшка...

Я розпрацав ся і вийшов, оставляючи Баєрского самого.

IV.

Була неділя літом того самого року. Полагивши рано свої війскові формальности, я вийшов до церкви. Мені вичало йти улицею Галицькою. Я перейшов улицею Фредра і зараз на Галицькій стрінув на лавочці людину, котра внала мені в око. Чоловік сей сидів в кожуху, хоча днина була дуже тепла.

Подобав на жєбрака т. зв. паньского, був обдертий і виглядав лихо; його одежина була колїсь елєгантна і ліпшого покрою.

Побачивши мене, став з далека кланяти ся і махати рукою як до знакомого. Дивлюсь, а се Баєрскій.

— Баєрскій! Се ви? Господи, що з вами?

— Я сам — простогнав. — Та ввбачте, що не встаю звитати ся з вами, бо я такий, що ледво доводіт ся сюди... Та й голодний такий, що аж мене корчить; нема за що вишити чарки горівки.

— Горівки ні, але от ходіть зі мною до молочарні, я вам зафундує; се навіть ліпше для вас буде, чим горівка...

збори пожежної філії львівського «Сокола» при участі около 100 селян. Нарадом проводив д. Йосиф Мштак. Статути покляв д. Евстахій Голубович і щирими словами закріпив членів товариства до сповнюваня прийнятого на себе обов'язку, нести ближньому поміч в нещастю. З черги відбувся вибір Старшини, до якої війшли між іншими: д. Евст. Голубович як голова, д. Гринько Ворона як начальник стягу і д. Петро Слотюк як заст. нач. стягу. Нове товариство числить вже 48 членів, але се число небагом подвоїть ся, бо у многих проявила ся охота належати до товариства, боли побачили, що Соколи кожної неділі пополудни відбувають займаючі вправи і муштру, а крім того мають тричі в тиждень товариські сходини. З призначенням треба зазначити, що сокольська організація пропагує абсолютну тверезість і члени пожежної філії «Сокола» в Товстенькім відrekli ся пити які небудь алкоголічні напитки. Велими дивує мене отже, що місцевий парох і війт неприхильно відносять ся до Соколів. — *Гаразд!* — *К. В.*

— **3 Червоцево** доносять, що на сегоднішній зїзд славянських істориків і філологів вїзвуть до Петербурга проф. др. Смаль-Стоцкий і др. Евген Козак, а також Поляки проф. др. Альфред Гальбан і проф. др. Матїй Фрїдвagner.

— **Свідство проти м'ядика Сохацкого**, який хотїв отруїти о. крил. Пакижа, встановлено. Лікарї ствердили, що Сохацкий є божевільним і небезпечним для людей. Прокуратура передала Сохацького поліції, яка в порозуміню з родиною, має его примістити в Кульпаркові.

— **3 Тернопільщини** В тернопільськїм повіті було в кінцем адміністраційного року на 76 катастральних громад 51 читальня «Просвіти», з чого в послїднім році засновано 7. В такий спосіб було лише 25 громад, де нема читальня «Просвіти», в котрих однаковож в переважній часті суть самостійні народні рускі читальні, з котрих деякі, пр. в Романівцї, Купчинцях, Білій і т. д. дуже гарно розвивають ся. Делегати філії «Просвіти» відвідали в сїм році буть то при нагодї загальних зборів, буть то під час вечериць, або інших народних обходів читальні в Івачовї долишнім, в Гаях великих (5 разів), Курівцях, Воробїївцї, Глубічку великїм (2 рази), Мишковичах, Микулинцях, Луцї великій, Курниках шляхоцких (2 рази), Ходачківї малім, Серединках, Забойках, Должанцї, Островї, Білій, Цєбровї, Глядках, Буцневї і Чернелевї рускім, причім найбільше потрудили ся і відповіди популярно-наукові відчити виголосили ин. проф. Дмитро, о. Гарматїй, проф. Терлецький, др. Голубович, о. Уліцкий, Юл. Дроздовский Ост. Постригач, др. Істеревич, о. Цурковський, Брикович Вол., проф. Сидоряк і проф. Гуль. — Нові читальні «Просвіти» оснующуть ся в Березовицї великій, Пронятинї, Покропівцї і Лучцї. Дві перші місцевости внесли вже до намісництва відповідні поданя. Крім того оснующуть ся «Сїч» в Чернелевї рускім.

Товариство гімнастичне «Сокол» в Тернополї устроєне в перших днях мая с. р. пописе гімнастичний, получений з концертом. В склад програми вїйдуть вільні вправи гімнастичні членів, пань і дїтїй, дальше вправи членів на приладах, продукції військової музики, хору мужьского тернопільського «Бояна» і сольовї музичні виступи. Дохід призначений на будову власного дому. — Рускій «Сокол» в Тернополї числить 167 членів, закупив всі прилади гімнастичні, а вправи для пань, членів і дїтїй відбувають ся

правильно кожного понедїлку і п'ятниці від год. 5—8 вечером, в 3 відділах. Всїх вправляють в гімнастичні осїб в 89. — Курс анальфебетів устроєний заходами Руского Товариства педагогічного в Тернополї замкнено торжественно дня 27. марця. Курс сей розпочав ся дня 27. жовтня та складав ся з двох відділів: висшого і низшого для мушїи і жїнок. Крім науки читаня і писаня удїлювано науки рахунків, релїгїї і церковного співу. Фреквенция через цілий час була правильна — тож в дни закінченя роздано 58 свїдоцтв. Кождий учасник курсу крім свїдоцтва одержав красний молитвослов, а 15 роздано вкладковї книжочки повітового товариства кредитового на 1 К, а то на те, щоби заохотити їх до дальшої ошадности. — Філія Руского Товариства педагогічного удержувала с. р. курс приготвляючий до вступного іспиту на приготвляючий рік учительської семинарії. На курс сей зголосилось 24 учеників. З того числа 5 прийнято в часї року до учительської семинарії в Тернополї а 1 в Соколи, 6 виступило, а 12 укїнчило сей курс — який дня 29. марця с. р. замкнено. (За «Подільским Голосом»).

— **Письменні іспити** під доглядом кандидатів учительського звання в гімназиях і реальних школах, а також кандидаток учительського звання в женських ліцейх відбудуть ся у Львовї в днях 20 і 21. мая. Кандидати і кандидатки, що наміряють приступити до іспиту в тїм речинцї, мають повідомити про се дирекцію іспитової комісії найпізнійше до 14. мая с. р.

— **Протест студентів у Відні**. Ректорат віденської політехніки релегував за демонстрації трєх славянських студентів. Проти сего учинку ректорату запротестували славянські студенти політехніки, а окремий протест мають внести італійські студенти до міністерства просвіти.

— **Католицизм в Япайї**. Giornale d' Italia доносить, що Пана утворив на яваньскім островї Сікоку апостольську префектуру. Управу префектури одержали Домїнікани, котрі перед тим були на Филиппинах, але на основї конкордату Ватикану з правительством Злучених Держав півн. Америки опустили Филиппінські острови.

— **Вплив помешканя на смертність людей**. В р. 1804 — отже сто лїт тому назад — коли у Відні були ще дуже невивідені і темні помешканя, умирало на тисячку пересїчно 61 людей. В д. того часу відносини поліпшили ся незвичайно. Причинило ся до сего заведенє в цілїм місті провояів здорової і свїжої води, але також в великій мірі улїпшенє мешкань. Доказом сего нехай послужать отсі цифри: В першїй дїльниці Відня умирає тепер на 1000 мешканців пересїчно лиш до 10 людей в четвертїй поверх 13, в сїмїй понад 14, а в десятїй аж 26! Очи видно, в дїльницях в яких умирає найбільше людей, мешканя найбруднійші і найтемнійші, отже там находять легкий приступ вїлякі хороби. Та само мешканє не є доконче причиною великої смертльности. Нераз найбогатїйше мешканє буде осередком бактерий, коли его не удержує ся в чистотї, а хатчина найбільшша може бути дуже здорова, коли в нїй харність і лад.

— **Конець воздухоплавця**. З Барцельонї доносять: Аеронавт Форїолса шдїє ся в площї Торосе баллоном до висотї 5.000 стїп серед гарної погоди. На тїй висотї пірвав его вітер в сторону моря, де упав в віддаленю п'ятьох кілометрів від берега. Численні лодки поспїшили ему на поміч, але баллон волїк воздухоплавця по фї-

лях аж до пізної ночі. Остаточне лодки повернули до порту з баллоном і човном, але тіло Форїолса викинуло море на берїг аж над раном.

— **Василь Василевич Верещагін**, який погіб під Порт-Артуром, уродив ся 26. жовтня 1842 в Череновцї, новгородської губернії. Спершу учащав до школи маринарки в Петербурзі та став офіцїром, але відтак посвятив ся малярству, покінчив петербурську академію, відбув 1861. р. подорож в ціли образованя до Німеччини, Франції і Іспанїї та осїв на якийсь час в Парижї, де учителем его був Жером. В pp. 1864—66 перебував на Кавказї. З генералом Кавфманом брав участь в виправї до Туркестану і відзначив ся тут яко смїлий жовїр. Пізнійше перебував якийсь час в Парижї, а в 1869. р. поїхав в Сибїр. В 70-тих роках перебував в Монаховї у звїсного знатока Кавказу, Горшельта, в 1874. р. поїхав wraz з князем Валїї до Індїї, а по подорожї осїв в Парижї. Російско-турецка війна в 1877. і 78. р. приманила его на поле битви, а навїть був при здобутю Плевни, а яко секретар генерала Струкова брав участь при мирових переговорах. Верещагін представляє війну з всякою єї грозю і прїтїм умїє кольоритом брутальної реальности викликати відразу до війни. Пїп, посвятиваючий поле побовища, купи помершїх в лазаретах, замерзлі передні сторожі (Спокїй на Шицї) і инші потрясаючі картини поривають своєю незвичайностю предмету і виконанєм. Верещагін управляв і релїгїйне малярство, зображаючи особи і сцени із св. Письма, при чїм уживає грубого реалїзму. Послїдними творами Верещагїна були: «Наполеон I» і «Рїк 1812». Із всїх творів кисти великого маляря, не вїймаючи сцен з природи, вїє холод і гроза. Видець відносить з них потрясаюче вражїне. Найбільше образів Верещагїна є в Третьяківскїй галерїї в Москві. — Та не лише яко маляр визначив ся пок. Верещагін — его записки і сюмини з подорожїї і один роман «Воєнний дописуватель» займають непослїднє місце в російскїй літературї!

— **Дрїбні вїсти**. В львівскїм повіті стверджено урядово в громаді Замарстинїв 2 случаї п'ятнїстого тифу, а в Запотої пошестий вибух сїї хороби. Львівскїй фізикат остерїгас публіку перед закупвом зїснїх продуктів у селян в Запотова. — Під колесами вечїрного поїзду зі Львова до Підволочиск згинув коло Знесїня 40-кїлька-лїтний селянин Андрїй Дмитрак із Знесїня. Причиною нещастя мала бути необережність Дмитрака.

— **Гумористичний кутїк**.

Тому.
Муж: Юшка пересолена, печеня перегалена, ярина переперчена! Абим більше нашої кухарки на очи не бачив! Ще нинї най забере ся з хатї!

Жїнка: Она відїїшла вже вчера вечером; нинї я сама варила обїд.

Любов в страві.
— Правда, голубчику, що нинї смакував тобі обїд? Я варила его з любовю!

— Я побачив сейчас, що в стравах було щось, що до них не належало.

В кождїй рускїй хатї повинна бути на стїнї **мала воєї Руси-України**, видана Р. Тов-ом педагогічним у Львовї. (Величина : 75x59 см.). Коштує лише 40 цент. Молодїж при наудї чи забавї все буде мати перед очима наглядний образ і ашої великої Вітчїни.

Наука, штука, література.

— **П-на Саломея Крушельницка**, наша славнозвісна землячка, виступає під теперїшню пору в Барцельонї, а на будучий сезон заангажована до опери в Римї. До недавня п-на Крушельницка сьївала в оперї Сан Карльо в Неаполї. П. Gigolo працюючи на відїзднїм славному співачку, пише про ню отсими словами: «Вїмквова інтелїгенция, почутє високо артистичне, любість характеру — отсе статє С. Крушельницкої, сїї, що нас вже за тиждень працює. А если душа буде оплакувати сотворїне так відмінне від всїх, так ясїноче красою, очи наші не будуть могли бачити личка, повного свїжости і житя, з чаруючїм поглядом, чаруючїми устами і гарними зубками, не побачать вже Аїда, в екзотичній шатї, прїтягаючїй до себе. На жаль, пізнаємо, що то є бїль розлуки».

— **Нива**, часопись посвятичена справам церковним і суспїльним, почала виходити у Львовї під редакцією о. Ярослава Левицького. Зміст 1. ч.: Від Редакції. — Іменованє станиславського єпископа. — Народна господарність а клер, написав І. Негребецький. — Сьвященник в відношеню до Спасителя, нап. о. Амвр. Полянський. З церковного житя. — Три науки: 1) на Томїну недїлю; 2) на недїлю Мироносиць; 3) на недїлю о розслабленїм — нап. о. М. Кинаш. — Хронїка і бібліографїя. — Адреса редакції і адміністрації: Львів, пл. св. Юра 5. Передплата вносить до кінця року 6 К. «Нива» виходить два рази в місяци.

Баєрскїй встав і стогнучи та підпирваючись на палиці, потюпав зі мною до поблизької молочарні.

Тут не було ще глїтно і ми сїли при окремїм столику. Я дививсь на Баєрського і не міг вїїти з дива, що з ним стало ся. Ваглядав о много низший чим перше я його знав, бо згорбив ся. А лице блїде, з червоними пятнами від горячки. Очи блєстїли неприродним огнем і були обведєні сивїми відковами. Волосє в неладї. Руки трясли ся та були такі худї, як у чахотників. Довга шия обведєна брудним ковїром і якоюсь постряпаною краваткою. Взагалї був страшенно обдертий, достоту як «панський» жебрак, як колись-то виглядали т. зв. повстанці, що волочились по селах і надували патріотів, або «офіціалїсти», що втратили буцїм-то на старї лїта посаду.

Але менї стало жаль бідного Баєрського, як жалуюмо кождо упавшу велич...

— Пробї, що з вами стало ся? В такїм короткїм часї!

— Люди, люди, вовкулаки! Варто для них що робити? — розпочав Баєрскїй з патосом — я для людскости посвятив все, а вони не силкувались оцінити гаразд німого посвятиченя нї таланту...

Баєрскїй урвав, бо в тїй хвилї принесла дївчина молока, котре він став жадно хлєптати,

закусуючи булкою. Я не міг звести з него очий...

— Не удалось вам підорїзмства? — питаю.

— Як може що удались, коли публіка байдужна? Їм давайте цирк, панораму або воскові фігури, а не штуку... Я напружав всі мої сили, форсував, тратив ся, а театр був у мене пустою... Так я стратив все, здоровлє і майно, а тепер їду до шпиталю лічити ся, бо я хорий, немїчний... Ось і вся моя істория...

Та сю історїю ви розповїв менї в такїх загальних чертах, що я не знав ще нічого...

— Розкажіть менї усе з початку, як вам вело ся...

— Що тут розказувати, эле тай годї! Тодї, коли я з вами у послїднє розїшов ся, гей, гей, що ми тодї їли та пїли, а тепер треба вдоволити ся молоком!...

— Ну годї! мене не стати на портер і кавїор, чим хата богата...

— Спасїгї, я зовсїм не те, перепрашаю — перебив менї Баєрскїй — спасїбі і за се, я від вчера рано нічого в ротї не мав...

— Позвольте ще одну порцію молока — сказав я і дав приказ дївчинї.

(Дальше буде).

